

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pásztor Mihály*

Cím: *Budapest hurcolkodik*

Forrás: *Magyar Hírlap*

pp
(Hely)

932. V. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy *645:629.1*

Hely

Idő *"1932"*

Személy

Budapest hurcolkodik

Irtta: PÁSZTOR MIHÁLY

Néhány nap óta megváltozott a budapesti utca karaktere. Hatalmas mecklenburgiak, megvasalt bútorszállító vagónok, recsegő stráfkocsik, teherautók és költöztető emberek jelennek meg a házak előtt. Néhány nap óta övéké a város. Budapest költözködik. Megindult a nagy népvándorlás. Rajzik a sok ember és a bérkaszárnnyákból rövid időre az uccára került a szegény ember minden rekvizituma. Viszik a kredencet, fuvarozzák a töröttlábu székét, a divatból kiment diványt. Az ember nem is hinné, hogy ebben a városban mennyi a törött tükör, a kivémhedt sifonér és a sánta asztal. Gusztustalan dolog, mikor így, szemérmetlenül és cicoma nélkül megjelenik a szegénység az uccán, hogy egyik „otthonból” beköltözzék a másik „otthonba”.

Vajjon hányan költözködnek ma Pesten? A háborút megelőző esztendő májusában 29 ezren költözködtek. A háború alatt viszont nem hurcolkodott senki, vagy csak nagyon kevesen. 1916-ban törvény tiltotta el a háziorakokat a felmondás jogától és a lakásforgalom még ma sem szabadult fel teljesen, mert csak a négyszobásnál nagyobb lakások nem esnek bele a forgalmat korlátozó rendeletbe. És ma mégis hurcolkodik Budapest. A legtöbb embert a szegénység kényszeríti a hur-

colkodásra; A fizetésleszállítások, meg a pénztelenség kergeti a kisebb és olcsóbb lakásba a tisztviselőt, az iparost, meg a kereskedőt. Vannak vidékek, amelyek nem mozdulnak. A vásárcsarnokok környékének népe, meg a kereskedők, akik a boltjuk közelében akarnak lakni, az utolsó percig ragaszkodnak a régi lakásukhoz. A tisztviselő azonban hurcolkodik. Kisebb lakásba költözik és összehúzza magát.

Mit hagyott az ember a régi lakásban?! Az egyik jólétet, a másik fiatalságot; boldog emlékeket, vagy boldogtalanságot! Vannak, akik jó szomszédot, mások kényelmet hagynak a régi házban.

Mi az a kényelem?

Kényelem dolgában meglehetősen igényes a mai városi ember és szinte hihetetlen, hogy milyen igénytelenek voltak a régiek, akik nem ismerték a liftet, a vízvezetékét, a fürdőszobát, a villanyt, meg a gázzal fűtött konyhát. A „lavór”-nak nevezett mosdótál volt a teteje és szimbóluma a testi kultúrának. A frankfurti Goethe-házba valamikor csudájára jártak a szivattyús kútnak, melyet Goethe a konyhába furatott. hogy, ha szükség van rá, kéznél legyen a víz. Bezzeg Budán és Pesten a múlt század első felében még puttonyokban hordták a Dunából a vi-

zet a házakba és szivattyús kút is csak minden ötödik-hatodik udvarban volt. A külön fürdőszoba intézményét sem túlságosan ismeri a fővárosi ember. Mikor a háború előtt néhány esztendővel gróf *Khuen-Héderváry* Károly lett a miniszterelnök: felesége, a kedves *Teleki* grófnő nem akart beköltözni a miniszterelnöki palotába, mert a palotának 1909-ben még nem volt fürdőszobája. Hogy is lett volna, mikor ezt a palotát csak 1806-ban építtette gróf *Sándor Vince*.

— Csak az nem értem — mondta egy ízben valakinek a grófné —, hogy miképpen tudtak megenni ebben az előkelő miniszterelnöki lakásban fürdőszoba nélkül a többi miniszterelnöknék?!

Természetesen a W. C. intézménye sem olyan túlságosan régi intézmény Budapesten, mint hinné az ember, pedig már gróf *Széchenyi* István írja a naplójában, hogy mikor 1815-ben Londonban járt, legjobban

tetszett neki *...* nevű, furfangos masina. El is határozta, *...* mihelyt hazaérkezik, azonnal csináltat egyet a birtokán, a kastélyában.

A régiek nem voltak olyan igényesek, olyan követelődzők, olyan kényelemszeretők, mint a mai „partájok”. Mosdani ugyan rendesen mosdottak természetesen ökelmék is, de a fürdés nem volt olyan divatos szokás, mint ma. Még a bécsi Burgban sem volt fürdőszoba és volt egy idő, amikor az előkelők is azt tartották, hogy a sok fürdés — nem erkölcsös dolog. *Eötvös* Károly

gyakran mesélgette, hogy a balatonvidéki ember nem fürdik soha. A Balaton mellett — mesélte a *Vajda* — csak a kácsa és a zsidó fürdik. Ez talán rendben is volt így a Balaton mellett, de kevésbé érthető, hogy *Eötvös* Károly igazsága miatt volt igazság a múlt század első felében Pest-Budán is, hiszen jól tudjuk, hogy a fürdő intézményét már jól ismerték a rómaiak is, a törökök is. Sőt meg van írva, hogy Napoleon még a háborúba is elcipeltette maga után a fürdőkádát.

Azonban van valami, amit már a régi pestiek is ismertek és ez a valami a poloska. A múlt század első felében ez a vérszopó vadállat épp olyan megszokott, gyakori és népszerűtlen teremtése volt a jó Istennek Pest-Budán, mint ma. Ez abból is kiderül, hogy, mint egy régi, hivatalosan összeállított foglalkozási statisztikában olvasható, már 1828-ban is volt Pesten — feregirtó. Nemcsak volt, hanem kitűnően meg is élt a mások poloskáiból. Úgy látszik különben, hogy ma sem lehet utolsó mesterség a feregirtás, mert különben nem olvasná az ember lépten-nyomon a kiáltó plakátokból, hogy X. Y. — cíanoz.

Természetesen a régi pestiek is hurcolkodtak, ha eljött az ideje. Nem szerettek hurcolkodni, mert azt tartották, hogy a hurcolkodás fölér egy leégéssel. De hurcolkodtak, ha kellett, sőt, egy régi följegyzés szerint, házberfertály idején a lakosság egyhatod része költözködött új lakásba. Azonban a házberfertály ideje a múlt század első felében

nem akkorra esett, mint most. A régiak Gyertyaszentelőkor, vagyis február másodikár; Szent György napkor, vagyis április 24-én; Jakab napkor, vagyis június 25-én és Szent Mihálykor, vagyis szeptember 29-én fizették a házbért. Ez a szokás megmaradt egészen 1868-ig. Akkor aztán új házbérrendeletet hagyott jóvá a többség. Eszerint január elsején kezdődött az új házbérnegyed és április elsejére, július elsejére és október elsejére lehetett felmondani. Ez a rendszer sem volt hosszú életű, mert 1869 végén már megint megváltoztatták a hurcolkodási rendet és attól fogva máig: május 1-én, augusztus 1-én és november 1-én költözködik, aki költözködik.

Hogy a három megoldás közül melyik a jobbik, ki tudná azt megmondani?! Hurcolkodni sohse volt jó, se régen, se ma. De azért hurcolkodunk, ha eljön az ideje: mint a szegény nomádjai a fővárosi aszfaltnak. Az élet tulajdonképpen nem is egyéb örökös hurcolkodás. Vándorolunk egyik bérkaszárnyából a másikba, egyik idegen lakásból a másik idegen lakásba és keresünk egy zugot, melyben megtalálhatjuk a boldogságot...